

Школско такмичење из историје

30. јануара 2024.

трећи (III) разред

Лозинка

--

(петицифрени број и реч)

Број бодова

	63
--	----

Упутства такмичарима

1. Испит се састоји од 25 питања и решаваш га 90 минута.
2. Пре решавања испита требаш пажљиво и правописно тачно да испуниш листић са лозинком.
3. Након што испуниш листић са лозинком, спреми га у коверту.
4. Лозинку са листића препиши на прву страницу испита.
5. Пажљиво прочитај испитне задатке и упутства у задатку.
6. Решења уписуј на предвиђена места у испиту. Испит пиши плавом или црном хемијском оловком.
7. Испит пиши искључиво писаним словима, не штампаним. Пиши читко. Нечитки одговори бодоваће се са 0 бодова.
8. Лична имена и презимена те географска имена пиши изворно према уџбеницима одобреним од МЗО-а у школској години 2023/2024.
9. **Користи се листом за концепт током решавања исита јер једном написан одговор у испиту, више није допуштено преправљати. Одговори у концепту се не вреднују.**
10. Након завршетка писања испит предај члану Школске комисије.
11. Након објаве привремене скале поретка имаш право увида у испит и право на писану жалбу.

Желимо ти успех на такмичењу!

Школска комисија на такмичењу:

1. _____ (председник Школске комисије)
2. _____ (члан Школске комисије)
3. _____ (члан Школске комисије)

1. Пажљиво прочитај одломке историјских извора и одговори на питања.

I Већини је постеља голо тло на које простру прекривач и у њ се умотају као јетрена савијача, пошто испод њега метну мало сламе. Лети воле спавати на отвореном у дворишту и то им је заиста најбољи начин да се ослободе кућне гамади. Намештај је у њиховим колибама једноставан и мало га је, према потреби ратара и пастира који су мало напредовали у својим занимањима. Ако морлачке куће имају таваницу и кров од камена или црепа, греде су остава за одећу целе породице; госпође спавају на земљи иако станују у тако отменим кућама... У местима која су далеко од мора и градова морлачке су куће тек колибе прекривене сламом и шимлом, тако зову неке танке дашчице које се употребљавају уместо црепа... Стока живи у истој колиби, одељена од господара с помоћу плетера од шибља, облепљена блатом или говеђом балегом. Зидови колиба такође су те грађе или од големих комада камења сложених у суво, један изнад другог.

II Село Прапутњак сместило се изнад Бакра, на подунавско-јадранској магистрали која уједно постаје и сеоска улица која добија нови тип кућа. У доњем делу је стаја и колиба за вино и спремање хране. У делу је кухиња и соба. Добивши интимност собе, кревет и сандук ...човек постаје особа-појединац.

1.1. Заокружи шта се односи на оба историјска извора?

	1
--	---

- a) описују живот у истој држави, али са различитим друштвеним односима у 18. веку
- b) описују живот у различитим државама са различитим степеном развоја у 18. веку
- c) описују живот у Хабзбуршкој Монархији за време владавине Марије Терезије
- d) описују живот на појединим територијама под влашћу Јосипа II

1.2. Објасни које су економске, политичке и друштвене прилике утицале на последице описане у извору II.

	3
--	---

1.3. Објасни о каквим друштвеним односима сведочи I извор.

	1
--	---

2. Повежи рат са одговарајућом последицом тако да упишеш одговарајуће слово на празну линију.

_____ Рат за шпанско наслеђе

_____ Седмогодишњи рат

_____ Велики северни рат/Нордијски рат

	3
--	---

- a) Француска Шпанији одузима Португал.
- b) Шпанија губи простор Холандије (Низоземске).
- c) Русија осигурава превласт на Балтику.
- d) Пруска преузима француске колоније.
- e) Велика Британија преузима контролу над Гибралтаром.
- f) Јача антагонизам Хабзбуршке Монархије и Пруске.

3. Прочитај приложени одломак из историјског извора и одговори на питање.

(...) извршина је власт установила ново веће, попут намесничког, против воље сталежа ове краљевине. Прво му је за седиште одредила Вараждин, па га преместила у Загреб, напоскон спојила с намесничким, као да установљавање, премештање, спајање, раздвајање органа управе не припада законодавној власти.

Шта означава израз *извршина власт* у наведеном одломку извора?

	1
--	---

- a) Хрватско краљевско веће
- b) Хрватски сабор
- c) Институцију владара
- d) Угарски сабор

4. Заокружи тачну тврдњу која показује промену насталу доношењем устава.

	1
--	---

- a) Уставом из 1791. укинута је француска монархија.
- b) Француским уставом из 1791. уводи се троеоба власти.
- c) Француским уставом из 1791. сви мушкарци утичу на политичке одлуке.
- d) Француским уставом из 1791. католичка Црква губи своју имовину.

6. Пажљиво проучи приказани историјски извор из 1801. и одговори на питања.

	1
--	---

6.1. О чему сведочи приказани историјски извор? Заокружи слово испред тачног одговора.

- a) о војној победи из 1801.
- b) о војној тактици из 1801.
- c) о изградњи култа личности
- d) о војној опреми команданта у рату

	2
--	---

6.2. Наведи бар два аргумента са слике којима ћеш потврдити свој претходни одговор.

7. Пажљиво прочитај одломке из личног дневника владара и одговори на питања.

I

У рану зору послао сам курира у Беч након чега смо се упутили у Вргинмост где посвуда, осим у Глини, територије бискупије потпуно пресецају границу. Шуме су посвуда у најјаднијем стању, а провинција је путеве опет припремила на неразуман начин; у Вргинмосту смо видели како излази батаљон, према приложеном који су чинили прилично zgodни људи првог банског регимента, они су прилично добри при вежбању и у ставу позор али нису толико спретни као што је други регимент био... У Решици стоји велики брод изграђен на навозу, по величини сличан морској фрегати, саградио га је неки Ђианели (Gianelli), који је предводио Матија Бреауа и грофа Драшковића и потпуно је бескористан у овим водама јер треба 5 стопа воде. Дао сам им савет да га смолом премажу и искушају без додатних трошкова, сигуран да ће покушај бити неуспешан. Један од службеника грофа Драшковића хтео је покрасти меморијал који су поданици желели и већ га је ставио у џеп, али је све морао вратити.

II

Рано ујутро ишли смо код фрањеваца на мису у Карловац, од тамо смо јахали до Клокоча. Долина код Војнића на Корани и Пресници је лепа, пуно поља, али куће су раиштркане и нема села. Напокон су стигли до Петрове горе на чијем се подножју налази турска граница, Кордун и почетак слуњског регимента и карловачког генералата. Шума је врло велика и лепа, пуна букви и храстова, но ипак много дрва лежи около и трули, може се видети врло мало младог дрвећа. (...) Поглед с узвисине Клокоча изазива љутњу када се види како се попут окротног језика турска граница увлачи у генералат и како је пуна шума које штите лопове, а Турци људе убијају на властитим пољима, краду и одводе им свакодневно стоку те нема наде за надокнаду. Нешто су слабије распоређени на Кордуну и помажу се помоћу 48 сержана и са 2 харамбаша...

7.1. како се назива територијална јединица која се описује у оба одломка извора?

	1
--	---

7.2. Издвоји кључне проблеме који су **заједнички** те које помињу и један и други одломак из извора.

	2
--	---

7.3. Сматраш ли ове изворе веродостојним? На основу чега то закључујеш?

	2
--	---

8. Пажљиво прочитај одломак из историјског извора и одговори на питање.

На оружје, на оружје, моја браћо! Врме јест отети се и одбигнути испод претешког јарма, како опћенити на све народе, тако и на вас поставити мисли лажљиви Наполеон, прогонитељ Бога, свете цркве и исте човичје нарави; приступовац свију законов, како очито види се од начина његова владања, када утиснуо се је на престоље францеско и талијанско. Роби цркве и манастире, упушћује села и градове; разлучива муже и жене, раставља синове од родитеља, и сили под оружје чобане и морнаре и трговцен напокон и младост, која на службу божју одлучила се јест, тако да од свих страна не види се друго него пораз, помама, жалост и тога у свима, који иколико поштења и домовске љубави у себи имаду...

8.1. На кога се односи израз *претешки јарам*?

	1
--	---

8.2. Објасни на шта аутор историјског одломка мисли када пише *разлучива муже и жене, раставља синове од родитеља*.

	1
--	---

9. Пажљиво погледај сликовни извор и одговори на питања.

9.1. Како се зове политичка група која је стајала иза убиства приказаног лика?

- a) аристократија
- b) ројалисти
- c) санкилоти
- d) жиродинци

	1
--	---

9.2. Како се зове политичка група којој припада усмрћени лик?

	1
--	---

10. Пажљиво проучи приказану територијалну организацију и одговори на питања.

10.1. Како се зове особа за чије владавине је уведена оваква територијална подела?

	1
--	---

10.2. Који је циљ овакве територијалне поделе?

	1
--	---

10.3. Како се назива простор, подређен Угарском намесничком већу, на карти означен стрелицом?

	1
--	---

11. Пажљиво прочитај одломак из историјског извора и одговори на питања.

Сваки предлог који је прошао Дом заступника и Сенат биће, пре него што постане закон, поднесен председнику (...); ако је он сагласан, потписаће га, али ако није, вратиће га са својим приговорима ономе дому из којег је потекао, а тај ће приговоре у целини унети у свој записник и наставити поновно разматрати. Ако се након поновног разматрања две трећине дома сагласе усвојити предлог, послаће га се, заједно с приговорима, другом дому, који ће га на сличан начин поновно разматрати, а ако га усвоје две трећине тог доба, он ће постати закон.

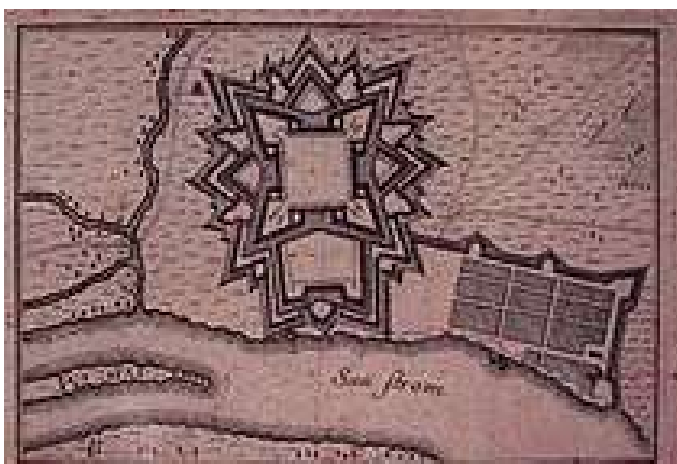
11.1. Како се назива политички систем описан у одломку извора?

	1
--	---

11.2. Наведи два аргумента из извора којима ћеш потврдити одговор на претходно питање.

	2
--	---

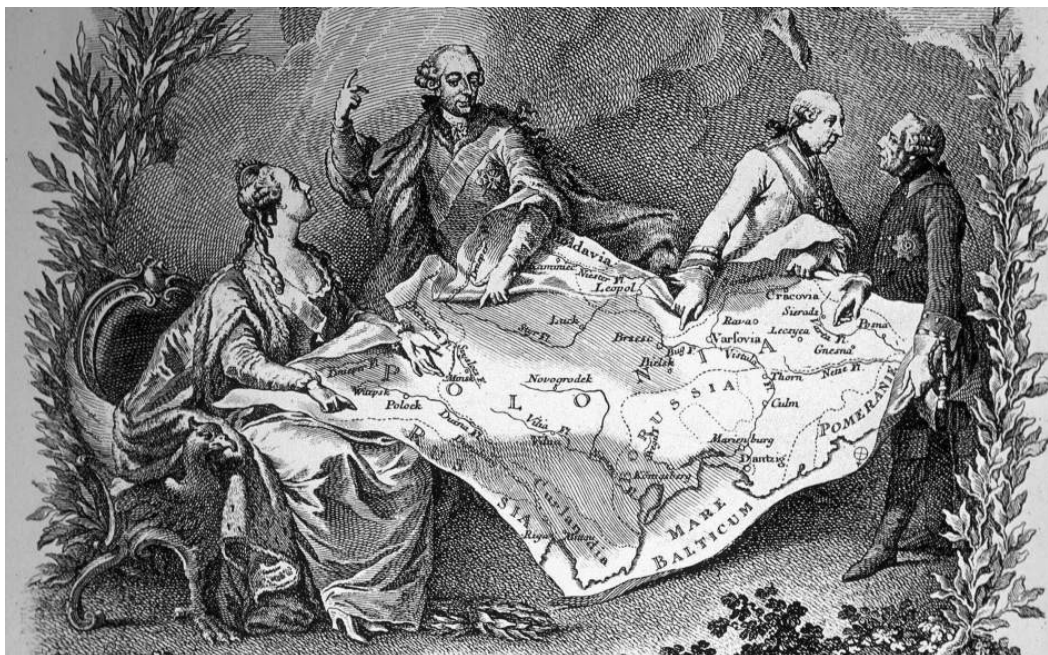
12. Која тврдња се односи на оба приказана дела? Заокружи тачан одговор.

	1
--	---

- a) Грађени су у посве различитим уметничким стиловима.
- b) Сведоче о обнови Славоније после ослобођења од Османлија.
- c) Сведоче о потреби уређивања на пограничним просторима према Османлијама
- d) Сведоче о деловању исусоваца у Славонији у 18. веку.

13. Пажљиво проучи сликовни пример и одговори на питања

13.1. О ком историјском догађају сведочи историјски извор?

	1
--	---

13.2. Како се зове лик који је приказан крајње лево?

	1
--	---

13.3. Како зовемо племићко право које је довело до приказаног догађаја?

	1
--	---

14. Пажљиво прочитај одломак из историјског извора и одговори на питања.

Па кад тебе није отац дао ни у школу, да учиш, послао, шаљи дите, нека књигу учи, и не дај му да се штокуд мучи. Сви не могу бит заповидници, ни још мање сви бит редовници, али могу сви бит посленици и јоштере паметни војници.

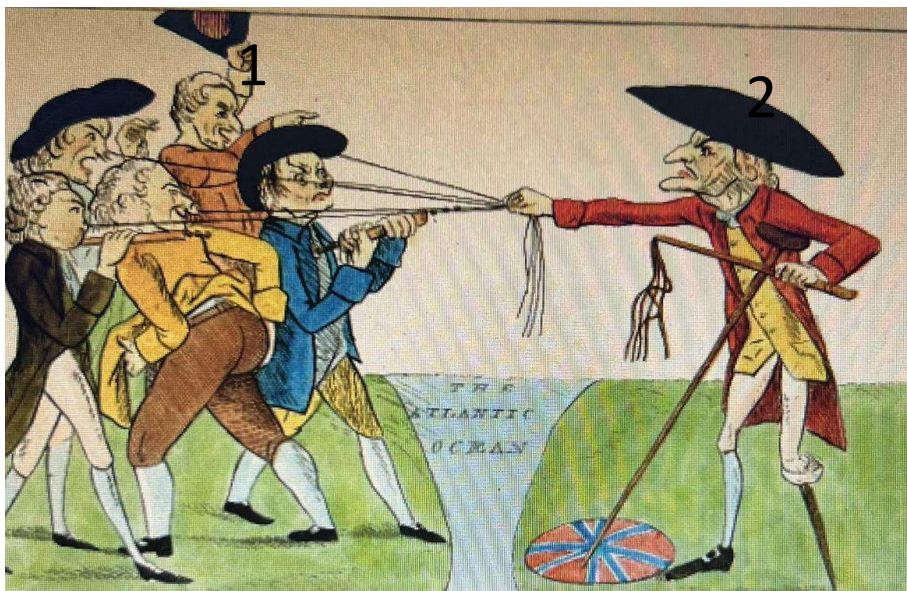
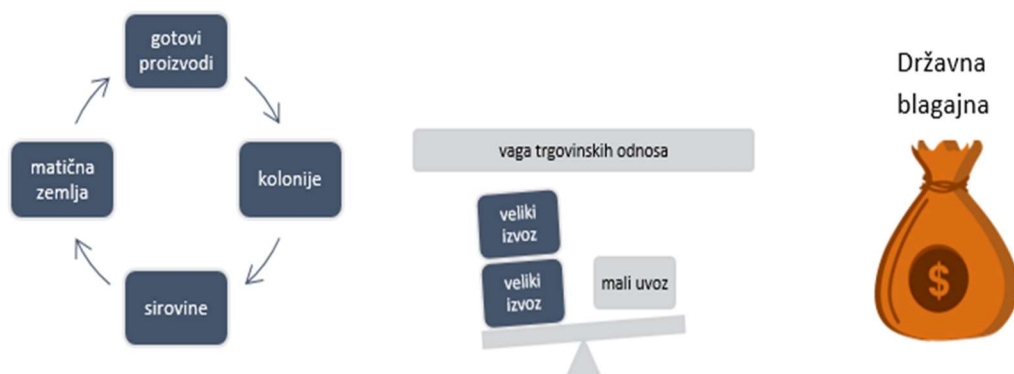
14.1. Која идеја просветитељства је овде наглашена?

	1
--	---

14.2. Шта школа омогућава славонском сељаку?

	1
--	---

15. Пажљиво проучи приказану шему и извор и одговори на питања.

15.1. Објасни шта повезује приказану шему и сликовни извор.

	1
--	---

15.2. Објасни које земље представљају ликови означени бројевима на сликовном извору.

	2
--	---

16. Заокружи шта од наведеног није дугорочна последица Француске револуције 1789.?

- a) изградња грађанског друштва
- b) ширење националне свести у Европи
- c) револуционарни покрети у Европи
- d) настанак Прве француске републике

	1
--	---

17. Пажљиво прочитај одломак из историјског извора и одговори на питања.

	1
--	---

(...) због неоправданих пресуда, догађају многе неисправности, издали смо општу одредбу за наше насљедне земље да нам се такви процеси, пре објављивања пресуде морају послати на превишњи увид и пре објављивања морају послати на превишњи увид и одлуку. Та је наша превишња наредба произвела тај благотворни учинак да су се такве истраге водиле с најбрижљивијим опрезом и да за време наше владе до сада није откривен није откривен ниједан прави чаробњак или вештица, него су такви поступци доводили увек до закључка да се ради о пакосној превари, или глупости и лудости истраженика...

17.1. О којим променама сведочи приложени одломак извора?

	1
--	---

17.2. Које су промене у погледу на свет утицале на настанак оваквог историјског извора?

	1
--	---

17.3. Из чије перспективе говори одломак из историјског извора? Наведи аргумент којим ћеш то потврдити.

	2
--	---

18. Пажљиво прочитај одломак из историјског извора и заокружи тачне тврдње.

Чланак 1.

Забрањено је које му драго подложнику Г. В. П. подати али приати господско име од Кнеза, од Маркеза, од Властелина, од Кнегиње, од Маркезе, од Владике, а и од свих осталих који носе разлику од рода.

Чланак 2.

Бити ће држани као приступитељи ове заповиди они који дају ова имена или рицали у писму, или јавно или тајно, и бит ће осуђени на шест дана тамнице, и са тридесет франака за сваки преступ... Мисец дана покле буде прогласена ова Заповид све књиге којеби досцли на Посту именим озгор реценим, битицхе послане натрагх одкленсе јесу одилиле, каконо књиге управглиене цеглиади којасе не находи у Краљевини.

Лука 10. маја 1807.

	3
--	---

- a) Извор сведочи о променама које доноси формирање грађанског друштва.
- b) Извор сведочи о повластицама које нова власт дели појединим особама.
- c) Извор се односи на период аустријске управе на нашем простору.
- d) Извор се односи на период француске управе на нашем простору.
- e) Извор се односи на територију Краљевине Италије.
- f) Извор се односи на територију Краљевине Илирије.
- g) Извор се односи на хрватске просторе у саставу Хабзбуршке Монархије.

19. Како се зове економска политика која за последицу има оснивање академија у Сплиту, Задру и Трогиру крајем 18. века? Заокружи слово испред тачног одговора.

	1
--	---

- a) аутаркија
- b) физиократизам
- c) економски либерализам
- d) камерализам

20. Пажљиво прочитај одломак из историјског извора и одговори на питања.

Ако је потребно хракнути , алисзе сзекнути, таксзе з-рубцем закривен, на сзтран оберни, тер сзекујуцх нетрубентај з-носом...(...) Куликоје могуцхе, цхисте зубе, и руке держи, тер акоби кај мед зубми било; неприсзтојисзе з-ножем, али з-вилицзами, а јосцхе менуе з-нохтми ван вадити; него ако је потребно тек з-пером, али сзламицзум, тер и онда с-рубцземвусзта обернуена закрити...

20.1. Због чега је настао приложени историјски извор?

	1
--	---

20.2. Шта на основу овог извора можемо закључити о степену развоја друштва тога времена?

	1
--	---

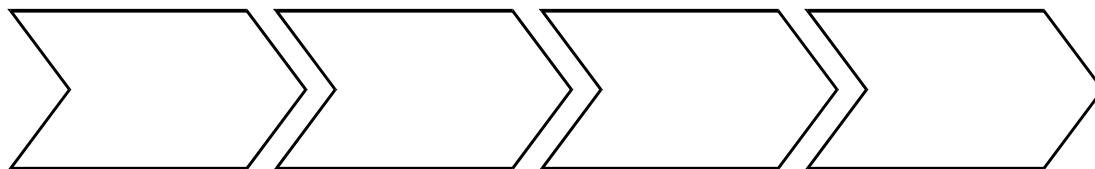

21. Заокружи тврдњу која највише одговара регулацији Крајишких права?

	1
--	---

- a) Доносе промене којима почиње изградња грађанског друштва на овом простору.
- b) Официри су имали искључиво управну и војну власт, не и судску.
- c) Крајишници су били ослобођени плаћања пореза и тлаке.
- d) Промене се односе на подручје судства и имовинско- правних односа.

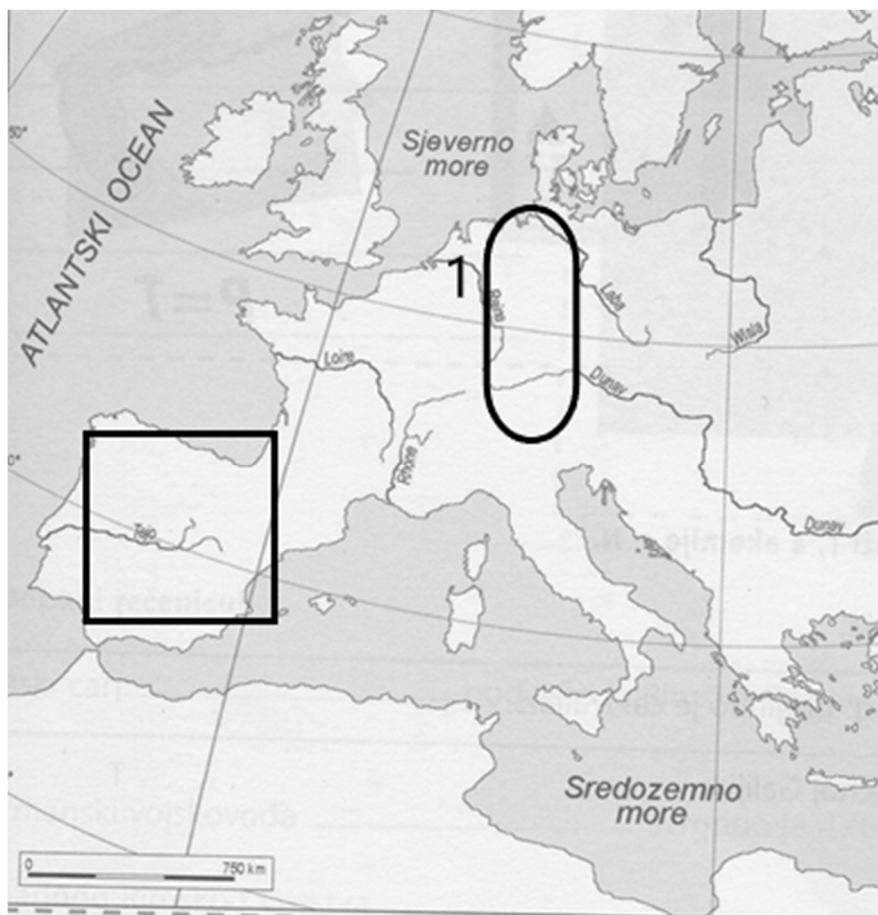
22. Употпунни тачан хронолошки низ којим ћеш успоставити узрочно- последичне односе.
Заокружи слово испред тачног одовора.

- a) монопол цехова
- b) насељавање становништва
- c) утврда граница
- d) увођење унутарњих царина

	1
--	---

23. Пажљиво проучи приказану карту и одговори на питања.

23.1. Како се назива држава која је на заокруженом простору постојала од 1806.?

	1
--	---

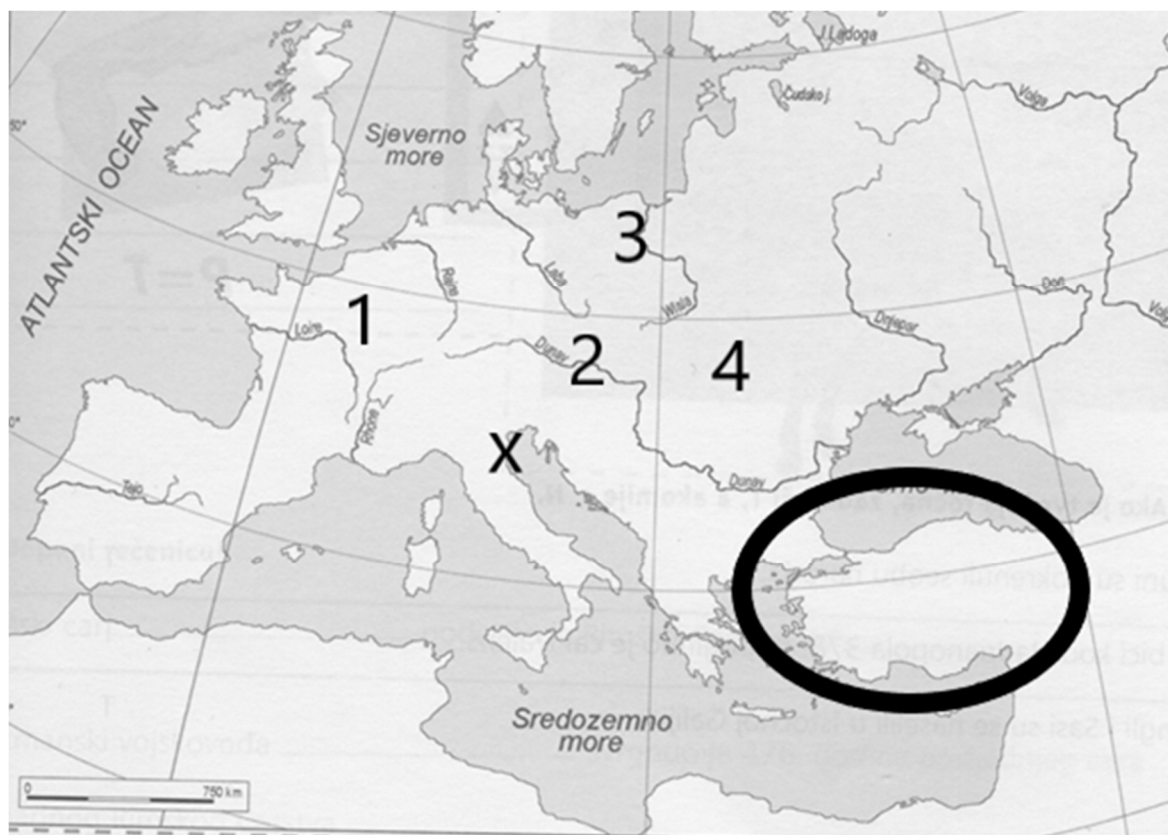
23.2. Како се назива облик отпора карактеристичан за простор означен
квадратом у првој деценији 19. века?

	1
--	---

23.3. Како се назива догађај на којем је кројена политичка карта Европе за време
битке код места које је на карти означено бројем 1?

	1
--	---

24. Пажљиво проучи приказану карту и одговори на питања.

24.1. Којем војно- политичком савезу није приступила заокружена држава 1815.?

	1
--	---

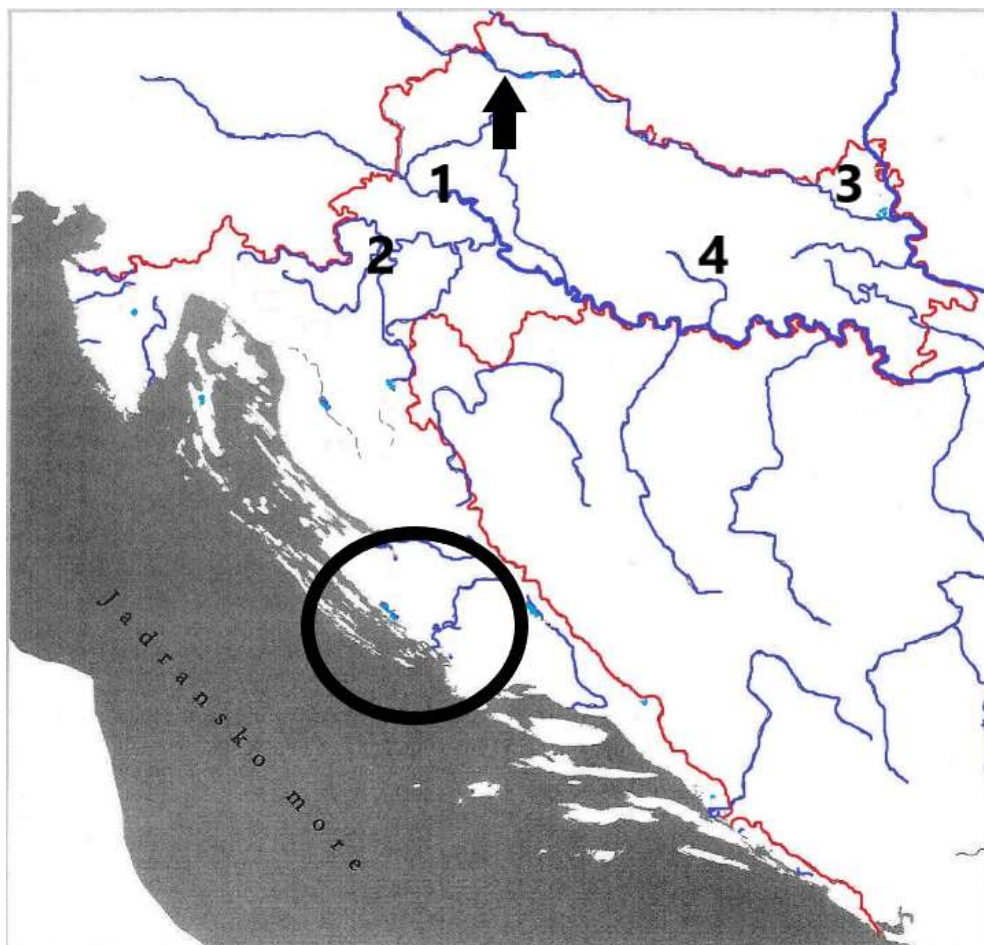
24.2. Којим бројем је означен простор на којем је потписан мир чија је последица стварање Илирских покрајина?

	1
--	---

24.3. Како се зове место на којем је потписан мир којим је престала постојати држава чији је центар на карти означен ознаком x?

	1
--	---

25. Пажљиво проучи приказану карту и одговори на питања.

25.1. Којим је бројем означено важно транзитно место / град који се интензивно развија током 18. века?

	1
--	---

25.2. Како се зове висока школа коју је у месту означеном стрелицом покренула Марија Терезија?

	1
--	---

25.3. Како се назива држава под чијом је управом заокружени простор 1800.?

	1
--	---